

Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju

Raport 2003

Zasadniczym celem działalności Fundacji jest ekorozwój. Ekorozwój, czyli rozwój zrównoważony to poszukiwanie równowagi pomiędzy koniecznym rozwojem gospodarki, zapewnieniem godnych warunków życia społeczeństwa, a także ochroną środowiska naturalnego - dla dobra nas i przyszłych pokoleń. W tym kontekście na działalność Dolnośląskiej Fundacji Ekorozwoju można spojrzeć dwojako. Po pierwsze, przyglądając się tematyce realizowanych przedsięwzięć pod kątem merytorycznym. Będą to np. działania w zakresie udzielania informacji, rozwoju obszarów wiejskich, zrównoważonego transportu, oszczędzania energii czy redukcji odpadów. Po drugie, na działalność Fundacji można spojrzeć pod kątem formy i sposobu realizacji zadań, jakie przyjmuje Fundacja w każdym z tych tematów. Na pewno podstawowym narzędziem osiągania założonych celów, narzędziem wykorzystywanym w każdym zakresie aktywności Fundacji jest edukacja. Czasem jest to „czysta edukacja”, będąca zasadniczym przedmiotem działania – tak, jak np. w przypadku programu „Krag”, Programu Edukacji Ekologicznej dla Dolnego Śląska czy też Kampanii Świadomego Konsumenta. Najczęściej jednak działaniom edukacyjnym towarzyszą działania przynoszące konkretny, namacalny efekt oraz zmianę w otaczającej nas rzeczywistości. Tak to już jest, że najlepiej uczymy się przez przykłady, stąd zwykle równoległe do edukacji Fundacja realizuje szereg inicjatyw o charakterze wdrożeniowym. Dobrym tego przykładem jest np. program zachowania pierwotnej rasy kury zielononóżki kuropatwianej, organizowane przez Fundację jarmarki ekologiczne, czy też działania w zakresie oszczędzania energii i zrównoważonego transportu.

Poniżej przedstawione zostały działania Fundacji w 2003 roku uporządkowane pod kątem merytorycznym. Choć edukacja nie jest tu wyodrębniona jako osobny kierunek działań, to jednak należy pamiętać, że stoi ona u podstaw każdego z nich. W uznaniu dotychczasowych osiągnięć w sferze edukacyjnej, w 2003 roku Fundacja otrzymała **Nagrodę Zielonego Liścia** przyznaną przez **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu**.

Informacja - media

Magazyn ekologiczny „Kropla”

Magazyn ekologiczny „Kropla”, wydawany przez Fundację od 1995 roku, adresowany jest do ludzi działających na rzecz ochrony natury: samorządowców, nauczycieli, lokalnych liderów. Pismo przedstawia zagrożenia dla środowiska naturalnego oraz możliwości ich zapobiegania. W 2003 roku dużą uwagę poświęcono ochronie środowiska w aspekcie procesu integracji

Europejskiej oraz prezentacji działań pozarządowych organizacji ekologicznych (POE). W roku 2003 ukazał się podwójny numer „Kropli” o objętości 88 str. A4, pełny kolor, w nakładzie 3000 egz. Dystrybucja Kropli obejmowała cały kraj: poprzez sieci EMPIK i prenumeratę. W kolportażu Kropli pomagały również POE działające w Polskiej Zielonej Sieci. Od 1998 wszystkie numery Kropli (w wersji poszerzonej) dostępne są również w internecie www.eko.org.pl/kropla.

„Zielona Brama”

W roku 2003 kontynuowany był prowadzony od 1999 projekt „Zielona Brama”, a jego dotychczasowa formuła opierająca się na elementach takich, jak dolnośląski serwer organizacji pozarządowych oraz dolnośląski wortal ekologiczny, wzbogacona została o nowe elementy radiowe i telewizyjne.

• Serwer Dolnośląskich Organizacji Ekologicznych

W celu zapewnienia bezawaryjnego działania serwera w sytuacji rosnącej liczby użytkowników, w roku 2003 dokonana została gruntowna modernizacja sprzętu. Administrator projektu świadczył bezpłatne usługi dla użytkowników. Oprócz samodzielnego publikowania informacji na serwerze, nadzorował proces publikowania na serwerze stron www. przez webmasterów witryn prowadzonych przez inne organizacje partnerskie w projekcie, udzielając zarówno im, jak i posiadaczom kont pocztowych na Bramie, bezpłatnych konsultacji technicznych.

W ramach modernizacji oprogramowania użytkownicy serwera zyskali natomiast: nowy program do obsługi list dyskusyjnych typu „Mailman” wersja 2.1.3 pozwalający na zaawansowaną administrację list z poziomu www przez opiekunów merytorycznych; nowe oprogramowanie anty wirusowe (open EXIM, Clanov) monitorujące w sposób permanentny skrzynki pocztowe oraz zabezpieczające przed zjawiskiem spamu informacyjnego; nowy program do zdalnego odbioru poczty z poziomu przeglądarki www typu Open WebMail przewyższający możliwościami interfejsu funkcjonujące już na serwerze programy Neomail i Endymion.

Zwiększyło się grono organizacji korzystających z możliwości prezentowania własnych witryn na serwerze. Do posiadających już na Bramie swoje strony: Centrum Prawa Ekologicznego, Dolnośląskiej Fundacji Ekorozwoju, Fundacji „Europejskie Centrum Proekologiczne”, Federacji Zielonych, Frontu Wyzwolenia Zwierząt, Fundacji Karkonoskiej, Fundacji „Zielona Akcja”, Ośrodka Edukacji Makrobiotycznej, Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Przyrody „pro Natura” i Stowarzyszenia Działań Ekologicznych dołączyły: Stowarzyszenie „Semper Avanti”; Zachodniosudeckie Towarzystwo Przyrodnicze; Wrocławska Grupa Chiropterologiczna; Koalicja „Rowerowy Wrocław”, w której skład wchodzi oprócz Fundacji: Polski Klub Ekologiczny, Stowarzyszenie „Zielona Kultura”, Dolnośląskie Towarzystwo Cyklistów oraz osoby niezrzeszone.

Liczba kont pocztowych dla działaczy i organizacji ekologicznych wzrosła w ciągu roku z 231 do 306. Zwiększyła się też liczba i jakość funkcjonowania działających na serwerze list dyskusyjnych. Obecnie jest ich 46. Nastąpił również rozwój pozostałych zasobów statycznych. „Menu użytkownika” rozbudowane zostało o 11 stron będących instrukcjami obsługi nowego programu pocztowego oraz list dyskusyjnych (w sumie 361 str. www). Segment „wydawnictwa” wzbogacił się o obszerną interaktywną publikację Studium Natura 2000 w Dolinie Odry (łącznie 7000 graficznych str. www) oraz internetowe wersje dwóch podwójnych numerów Magazynu Internetowego „Kropla” (73 str www).

- **Dolnośląski Wortal Ekologiczny**

W roku 2003 miał miejsce dalszy rozwój dolnośląskiego serwisu informacyjnego. Było to możliwe dzięki włączeniu się w redakcję serwisu również partnerów z regionu jeleniogórskiego – Fundacji Karkonoskiej oraz z regionu legnickiego - Fundacji „Zielona Akcja”.

W roku 2003 serwis informacyjny osiągnął objętość ok. 850 str. www, z czego w tym roku przybyła rekordowa ich liczba - 634! Na serwisie funkcjonowały ponadto narzędzia wortalowe zainstalowane w poprzednim okresie, takie jak: katalog linków (obecnie objętość 76 str. www); największa istniejąca w sieci baza danych z adresami mediów; przeszukiwarki zawartości katalogu, serwera oraz sieci zewnętrznej; tablica banerów (w 2003 przybyło ich 7) polecających witryny i serwisy tematyczne na serwerze oraz w sieci zewnętrznej; odnośniki do kanałów funkcjonalnych dla mediów i organizacji pozarządowych. Nowymi istotnymi elementami wzbogacającymi dolnośląski serwis informacyjny stały się opublikowane w sieci: Informator o stanie środowiska Wrocławia o objętości 218 str. www i katalog dolnośląskich organizacji ekologicznych zawierający 47 wpisów.

Jeśli chodzi o rozwój zasobów serwisowych to na uwagę zasługuje mający miejsce w roku 2003 wzrost dynamiki rozwoju serwisów autonomicznych prowadzonych przez partnerskie organizacje ekologiczne, do których zaliczyć należy:

- serwis Europejskiego Centrum Proekologicznego – (509 str. www) wzbogacony w bieżącym roku o internetowy przewodnik po sieci, zawierający 256 wpisów z komentarzami, podzielonych według 8 kategorii,
- serwis energetyczny „Ciepłej” prowadzony od 2003 we współpracy z Firmą „JaCo” oraz Stowarzyszeniem dla Ekorozwoju, o łącznej objętości 208 str. www
- serwis Klubu Przyrodników o objętości 282 str. www
- serwis edukacyjny Towarzystwa „pro Natura”: bociany.pl, o objętości 27 str. www.

Z serwisów tematycznych prowadzonych samodzielnie przez Fundację największy rozwój zanotowały:

- blok serwisów rolnośrodowiskowych wzbogacony o serwis agro-eko-info poświęcony zagadnieniom Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej (o objętości 14 str. www) oraz o zaktualizowany serwis kur rasy Zielononóżki Kuropatwianej (12 str. www) i serwis ekojarmark.pl (14 str. www);
- blok serwisów edukacyjnych, a w tym: zbiór gotowych scenariuszy edukacyjnych odra.edukacja.pl (36 stron www), zbiór scenariuszy edukacyjnych w ramach witryny ptaki.info.pl (44 strony www),
- blok serwisów przyrodniczych wzbogacony o wspomnianą wyżej witrynę ptaki.info.pl o łącznej objętości ok. 200 stron.

Na serwerze funkcjonują ponadto:

- serwis PCB-stop - 94 str www, z czego 37 przybyło w 2003,
- serwis Czas na Odrę (318 str www, 6 str w 2003),
- serwis prawny (83 str. www).

Projekt multimedialny „Ptasie radio i telewizja”

Celem projektu „Ptasie radio i telewizja, czyli o zrównoważonym rozwoju z polotem” jest inspirowanie do podejmowania działań dla ochrony przyrody. Temat ptaków został wybrany z uwagi na jego atrakcyjność. Naszym zadaniem jest edukacja ekologiczna – przekazanie wiedzy o ptakach, ich siedliskach, zagrożeniach i działaniach ochronnych, przy czym temat ptaków jest też pretekstem do szerszego przedstawienia potrzeb i problematyki

zrównoważonego rozwoju. W ramach multimedialnego projektu emitowane były audycje radiowe w Polskim Radiu Wrocław (co sobotę o 9.15) oraz prowadzony był serwis internetowy www.ptaki.info. Serwis (ponad 200 stron) prezentuje gatunki (w roku 2003 – 102 gatunki) z ich opisem, graficznym przedstawieniem, wydawanymi odgłosami; siedliska; scenariusze edukacyjne; działania ochronne; interesujące linki i bieżące wiadomości. Ważnym uzupełnieniem serwisu były umieszczone audycje radiowe www.ptaki.info/radio (pliki mp3 wraz z opisem) oraz pierwsza w kraju bezpośrednia transmisja z ptasiego gniazda www.ptaki.info/kamera. W sezonie 2003 prowadziliśmy transmisję z gniazda bociana w Trzcinicy w gminie Wińsko (niestety rok ten był nietypowy – bocian był samotny). W ramach projektu kolportowano również wydawnictwa promujące serwis oraz przygotowano płytę muzyczną Barycz w wykonaniu Anny Nacher, Marka Styczyńskiego oraz głosów ptaków i przyrody z doliny Baryczy (nagranych przez nestora „ptasich podsłuchiaczy” – Zdzisława Pełczyńskiego). Płyta planowana jest do wydania w pierwszej połowie roku 2004. Uzupełnieniem przestrzeni dźwiękowej projektu jest galeria fotogramów Artura i Saturniny Homan na stronach www.barycz.pl

Zielonym do Unii – witryna agro-eko

W ramach projektu „Perspektywy Wsi Polskiej w Kontekście Nowej Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej”, będącego elementem działalności informacyjno-edukacyjnej Fundacji w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, w 2003 roku zrealizowano:

- Cykl 50 audycji radiowych - zrealizowany w oparciu o materiał nagrany podczas wydarzeń mających miejsce w czasie trwania projektu. Emisja audycji odbywała się od stycznia 2002 do czerwca 2003 w ramach codzielnego porannego bloku programów dla wsi o godzinie 7.00 rano (średnio 2 audycje na tydzień) dzięki umowie o współpracy zawartej z Rozgłośnią Regionalną Polskiego Radia.
- Witrynę internetową „Zielonym do Unii - Perspektywy wsi polskiej w Unii Europejskiej – ważne pytania... ważne odpowiedzi” (www.agro.eko.org.pl) o objętości 37 stron www. Treść witryny zamieszczona została w konwencji FAQ, i przybliżyła w prosty sposób podstawowe mechanizmy Wspólnej Polityki Rolnej UE, z naciskiem na środowiskowy kierunek jej reform, II filar i polskie przygotowania do jej wdrożenia.

Wortal RECYKLING

Wspólnie z Fundacją „Nasza Ziemia” został stworzony wortal internetowy www.recykling.pl traktujący o odpadach i ich recyklingu. Odbiorcami ma być przede wszystkim młodzież i środowiska nauczycielskie. Zawiera szereg informacji od odpadowego ABC po scenariusze i projekty edukacyjne. Dla samorządowców i osób zajmujących się tą tematyką zebrane zostały z kolei modelowe przykłady rozwiązań gospodarki odpadami, przegląd prawa odpadowego oraz rozwiązania technologiczne.

Współpraca z mediami

W roku 2003 kontynuowano współpracę z mediami publicznymi. Fundacja uczestniczyła między innymi w przygotowaniu i realizacji audycji „Goniec regionalny” i „Goniec ekologiczny” (produkcja na antenę ogólnopolską) realizowanych przez TVP Wrocław. Nawiązana została stała współpraca z:

- Polskim Radiem Wrocław – w wyniku której powstały, wyemitowane na antenie oraz umieszczone później na stronach serwera w formacie mp3 audycje radiowe (50 audycji o tematyce agrośrodowiskowej i 17 o tematyce przyrodniczej);
- Słownem Polskim Gazetą Wrocławską - gdzie koordynator projektu pełni rolę dyżurnego eksperta od „tematów ekologicznych” oraz zawarta została wstępna umowa współpracy z zespołem redagującym wkładkę ekologiczną, skutkiem czego informacje gromadzone przez gazetę mogły zagościć na stronach „Zielonej Bramy”.

Biuro informacji ekologicznej i promocji

• Obsługa ekologiczna

Podobnie jak w latach poprzednich Biuro Fundacji pełniło w 2003 roku rolę otwartego biura informacji ekologicznej, świadcząc bezpłatne usługi w zdobywaniu informacji ekologicznych oraz poradnictwa w zakresie interwencji ekologicznych. Osoby odwiedzające biuro miały również możliwość samodzielnego korzystania ze zgromadzonej biblioteki ekologicznej oraz z internetu pod okiem koordynatora projektu. Biuro Fundacji zorganizowało też 5 konferencji prasowych.

• Praktyki ekologiczne

Fundacja była w roku 2003 miejscem praktyk ekologicznych dla młodzieży i studentów. Praktyki w projektach z zakresu edukacji ekologicznej odbyło w ciągu roku 3 uczniów i 5 studentów. Na stałe z Fundacją, podnosząc swoje kwalifikacje zawodowe, współpracuje 6-cio osobowa grupa wolontariuszy.

Polska Zielona Sieć

Wrocławskie Biuro Informacji Ekologicznej kontynuowało współpracę z biurami informacji ekologicznej, zrzeszonymi od 2000 roku w Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć (PZS). W ramach PZS, wspólnie z innymi organizacjami zrzeszonymi w tej sieci, prowadzone były działania informacyjne i lobbystyczne na poziomie ogólnopolskim.

W ramach sieci współpracy PZS Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju uczestniczyła w działaniach mających na celu zazielenienie polityk sektorowych, wspieranie i promocję zrównoważonego rozwoju oraz wzmocnienie pozarządowych organizacji ekologicznych. W roku 2003 działania PZS skoncentrowały się na funduszach UE. Dzięki wspólnym działaniom udało się wprowadzić przedstawicieli POE do Komitetów Sterujących przy Ministerstwie Środowiska i przy Ministerstwie Infrastruktury, a także w Komitetach Sterujących i Monitorujących Funduszy Strukturalnych na szczeblu lokalnym. Zaangażowano się również w zwiększenie społecznego uczestnictwa i kontroli nad Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wypracowano zasady przedstawicielstwa POE w Radach Nadzorczych tych instytucji na szczeblu regionalnym i narodowym, które zostały następnie uzgodnione na ogólnopolskim spotkaniu w Warszawie w dniu 27 maja 2003. Zrealizowano również serwis internetowy dotyczący tej tematyki www.eko.org.pl/fundusze.

W dziedzinie wzmocnienia POE uczestniczono aktywnie w przygotowaniu przez NFOŚiGW programu „Wspieranie Pozarządowych Organizacji Ekologicznych”. Fundacja wspólnie z PZS brała udział w przygotowaniu Ustawy o działalności pożytku publicznego i w wyborze przedstawiciela ruchu ekologicznego do Rady Pożytku Publicznego.

W 2003 roku Fundacja koordynowała na terenie Dolnego Śląska realizację ogólnopolskiej kampanii na rzecz świadomej konsumpcji „Dobre Zakupy”. Zrealizowane w ramach tej

Kampanii działania opisane zostały poniżej w obszarze działań „Zrównoważony rozwój – Dolny Śląsk”.

Doliny rzeczne i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Prowadzone przez Fundację projekty w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich koncentrują się przede wszystkim na terenie dorzecza Odry, a w tym głównie w dolinach rzecznych, jako kontynuacji prowadzonych od samego początku istnienia Fundacji „programów wodnych”. W 2003 roku Fundacja rozwijała realizowane od kilku lat programy związane z dolinami rzek Odry i Baryczy, jednocześnie rozwijając działalność związaną z przygotowaniem do proekologicznego rozwoju obszarów wiejskich w kontekście procesu integracji z Unią Europejską i wdrażaniem Wspólnej Polityki Rolnej.

Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich w Dolinie Odry

W roku 2003 zakończona została realizacja fazy wstępnej polsko-niemieckiego projektu pt. „Zrównoważony rozwój regionalny obszarów wiejskich w dorzeczu Odry”. Projekt realizowany jest wspólnie przez sześć polskich organizacji współpracujących w ramach kampanii „Czas na Odrę” razem z WWF Niemcy. Celem programu jest to aby przez wdrażanie i promocję modelowych rozwiązań przygotować cenne przyrodniczo obszary Nadodrza do takiego rozwoju w warunkach procesu integracji z Unią Europejską, który pozwoli na zachowanie tych walorów.

W ramach etapu wstępnego mającego na celu przygotowanie projektu wdrożeniowego, po polskiej stronie dorzecza zrealizowanych zostało sześć projektów modelowych:

- Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju - projekt „Ochrona doliny Odry na obrzeżach aglomeracji wrocławskiej”;
- PTPP „pro Natura” - projekt „Dolina Baryczy - produkt regionalny”;
- Federacja Zielonych - Grupa Opolska - projekt „Zrównoważone rolnictwo w obrębie polderu Stobrawa - Rybna” ;
- Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja” - projekt „Park krajobrazowy w dolinie Odry koło Ścinawy: Przyroda - las - wieś - ludzie”;
- Fundacja Kultury Ekologicznej - projekt „Sudety - zrównoważony rozwój obszarów wiejskich średniogórza”
- Lubuski Klub Przyrodników - projekt „Wspierania ekorozwoju na terenach wiejskich w parkach krajobrazowych Ziemi Lubuskiej”.

Wdrażanie poszczególnych działań zostało rozłożone na trzy fazy, które obejmowały: wymianę doświadczeń i włączenie lokalnych liderów, analizę sytuacji, planowanie szczegółowe i długoterminowa ocena możliwości wdrożenia projektów. W ramach szczegółowych działań projektów modelowych zostały opracowane fachowe ekspertyzy dotyczące m.in. wykorzystania biomasy, promocji produktów regionalnych, optymalizacji struktury krajobrazu, wpływu zmian w użytkowaniu na obszarach zalewowych, oceny planów rozwoju regionalnego, planowania rozwoju na poziomie gminy, akceptacji działań na rzecz ochrony przyrody wśród lokalnej społeczności.

Ponadto, w ramach działań wspólnych Fundacja była współorganizatorem seminarium „Współpraca z organizacjami pozarządowymi (NGO) jako element sukcesu w pozyskiwaniu funduszy europejskich”, któremu towarzyszyła prezentacja lokalnych producentów i degustacja wytwarzanych przez nich produktów. Seminarium przedstawiło możliwości współpracy z NGO w ramach pozyskiwania funduszy europejskich. Omówiono nadzieje, problemy oraz oczekiwania, jakie mają samorządy, przedstawiciele instytucji państwowych oraz organizacje działające na rzecz ochrony przyrody wobec planowanych programów, a także przedstawić doświadczenia z zagranicy. Fundacja uczestniczyła również w przygotowaniu, realizacji i opracowaniu przeprowadzonej w ramach projektu ankiety „Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich”, której celem było rozpoznanie opinii liderów na temat problemów społeczności lokalnych, rozpoznanie potrzeb społeczności lokalnych, stanu wiedzy liderów społeczności lokalnych na temat możliwości rozwoju obszarów wiejskich oraz preferowanych tematów i form edukacji. Badaniom ankietowym poddano 208 osób - decydentów odpowiedzialnych za ochronę środowiska, rolnictwo, a także osoby mające wpływ na kształtowanie świadomości społecznej mieszkańców.

Ochrona Doliny Odry w okolicach Wrocławia

Ponad roczne działania naszej fundacji w terenie gmin Św. Katarzyna, Oława, Jelcz-Laskowice oraz Czernica pozwoliły na zinwentaryzowanie przyrodniczo-cennych terenów leżących na ich terenie oraz wypracowaniu propozycji ich zachowania i możliwej ochrony.

Zaproponowane formy to przede wszystkim: zalesienia śródpolne i odtworzenie miedz i zadrzewień wzdłuż naturalnych cieków, zrównoważony rozwój turystyki w tych rejonach oraz planowa gospodarka wodno-ściekowa, uwzględniająca zagrożenia ze strony rolnictwa i niekontrolowanego urbanizowania obszarów wiejskich. Jako aspekt wspomagający rozwój tych gmin przedłożono koncepcję wykorzystania biomasy na tym terenie.

Rozwój sieci NATURA 2000 w dolinie Odry

Prace nad rozwojem sieci NATURA 2000 są kontynuacją prac inwentaryzacyjnych prowadzonych od 2001 roku, w rezultacie których zweryfikowano i uzupełniono dokumentację SDF dla potrzeb sieci NATURA 2000. W roku 2003 działania koncentrowały się na współpracy międzynarodowej, w ramach prowadzonego projektu z organizacjami czeskimi, słowackimi i niemieckimi oraz na działaniach promocyjnych i lobbystycznych w kraju.

Polsko – czeski meander Odry

Wspólnie z czeskim stowarzyszeniem Arnika i WWF- Auen Institut w roku 2003 kontynuowano działania dla ochrony unikatowego meandru Odry na granicy polsko-czeskiej. Uzupełniono szczegółową przyrodniczą inwentaryzację terenu, przeprowadzono identyfikację spraw własnościowych terenu. Równolegle prowadzone były w Polsce i Czechach działania dla stworzenia na meandrze międzynarodowej ostoji NATURA 2000. W rezultacie tych prac ostoja Graniczny Meander Odry znalazła się na przygotowanej przez Ministerstwo Środowiska wstępnej liście ostoji NATURA 2000.

Równolegle prowadzono działania promocyjne: m.in. zorganizowano wystawę i spotkanie z mieszkańcami w położonej nieopodal meandru miejscowości Zabełków, zorganizowano wystawę o meandrze Odry z okazji Święta Odry we Wrocławiu i w Lubiążu.

Wspólnie z WWF wydano również publikację „Graniczne meandry Odry”. Bogato ilustrowana publikacja wyszła w 4 wersjach językowych (polskiej, czeskiej, niemieckiej i angielskiej) w sumarycznym nakładzie 2000 egz.

Dolina Baryczy - Program zachowania pierwotnej rasy kury zielononóżki kuropatwianej

„Program zachowania pierwotnej rasy kury zielononóżki kuropatwianej – bioróżnorodność i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich”, rozpoczął się w sierpniu 2001 roku, dzięki dotacji ze środków UNDP GEF. Program trwa nadal, mimo iż w czerwcu 2003 zakończył się okres wspierania ze środków GEF. Powyższe środki umożliwiły wdrożenie działań, które doprowadziły do etapu rozwoju projektu, który już jest w rękach grupy rolników wspieranych w dalszym ciągu przez koordynatorów z Dolnośląskiej Fundacji Ekorozwoju. Program zaktywizował kobiety współprowadzące gospodarstwa i zaangażowane w program, umożliwił integrację grupy rolników wokół wspólnego działania, dając na początek ukierunkowane wsparcie tych elementów przedsięwzięcia, które w sposób niskonakładowy umożliwiły rozwój produkcji jaj zielononózek w systemie gospodarstw tradycyjnych i sprzedaży ich na rynku lokalnym. Program zakładał upowszechnienie chowu zagrożonej wyginięciem rasy kury zielononóżki kuropatwianej w tradycyjnych gospodarstwach na terenie Doliny Baryczy z poszanowaniem otaczającej ich przyrody. W ramach upowszechnienia chowu, przeprowadzono szereg szkoleń w terenie dla gospodarstw wykazujących zainteresowanie chowem kur tej rasy. Etap szkoleń został poprzedzony rozpowszechnieniem materiałów promocyjno-informacyjnych takich jak: ulotka, broszura z zakresu chowu, seria artykułów w prasie dolnośląskiej i informacja w TV.

W ramach dotacji, zakupiono jaja wylęgowe z Instytutu Zootechniki ZD w Chorzelowie, wylęgono pisklęta, które odchowano przez pp. Jędrzejczaków w Gospodarstwie "Folwark Polski", a następnie sprzedano (uwzględniając 50% dotację) odchowane pisklęta do zainteresowanych gospodarstw rolnych. Następnym ważnym etapem programu było utworzenie na terenie Doliny Baryczy stada reprodukcyjnego w oparciu o dotowane pisklęta ze świadectwem pochodzenia z ZD z Chorzelowa w Ekologicznym Gospodarstwie Rolnym pp. Marii i Andrzeja Ciastoniów w Witoszycach. Stado to po ocenie w KCHZ zostało wpisane do tzw. Księgi Głównej. Pisklęta w ilości 12000, pochodzące od tego stada, trafiły do 68 gospodarstw z terenu Doliny Baryczy i 114 gospodarstw w pozostałych rejonach kraju.

Rozpowszechnieniu informacji o programie, rasie kury i systemie chowu służyły również stworzone w ramach projektu materiały takie jak postery, ulotki, plakaty, opakowanie wykorzystywane w trakcie wielu spotkań, konferencji czy wystaw tematycznych. W rozreklamowaniu samego produktu tj. jaj zielononózek kuropatwianych, nie małą rolę odegrało uczestnictwo w imprezach promocyjnych takich jak Ekologiczne Jarmarki na Placu Solnym we Wrocławiu, w Miliczu czy też obecność na Krajowych Dożynkach Ekologicznych w Przysieku, Dożynkach w Chróście, Długołęce czy w Kłodzku. W trakcie trwania programu nastąpił proces wyraźnej integracji grupy rolników (ok. 15 osób) tworzącej trzon rozwijającej się produkcji jaj w Dolinie Baryczy. Rolnicy Ci założyli stowarzyszenie hodowców kur zielononózek kuropatwianych "Zielononóżka", przyjęli wspólne logo i zorganizowali wspólną dystrybucję na rynek wrocławski, co zapewnia grupie uzyskanie dodatkowych dochodów wspomagających utrzymanie gospodarstwa.

W lipcu 2003 w Górze Śląskiej odbyło się seminarium podsumowujące efekty Programu. W seminarium uczestniczyło ok. 20 osób – rolnicy, przedstawiciele ośrodków zajmujących się chowem zielononózek, przedstawiciele władz gminnych i sponsorów. W ocenie uczestników Program zakończył się dużym sukcesem w zakresie upowszechnienia chowu tej rasy, choć konieczne są dalsze działania w celu otrzymania długofalowych efektów.

Nawiązano współpracę z Akademią Rolniczą we Wrocławiu z Katedrą Technologii Surowców Zwierzęcych celem prowadzenia wspólnego tematu pracy magisterskiej związanej z oceną towaroznawczą produktów ekologicznych jakimi są np. jaja kur zielononózek kuroopatwianych. Badania przeprowadzane będą na wiosnę 2004 roku.

Programy rolnośrodowiskowe dla Doliny Baryczy

W 2003 roku Fundacja we współpracy z PTPP „pro Natura” prowadziła działania mające na celu pomoc w przygotowaniu obszaru Doliny Baryczy do skorzystania ze środków UE przeznaczonych na wsparcie praktyk rolniczych przyjaznych przyrodzie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W kwietniu 2003 w Krzydlinie Małej zorganizowane zostało seminarium dla samorządów lokalnych obszaru Doliny Baryczy, którego drugi dzień poświęcony został prezentacji Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego i możliwościom skorzystania z dopłat przez rolników z tego cennego przyrodniczo obszaru. W seminarium wzięło udział ok. 40 przedstawicieli samorządów lokalnych, ODR i samorządu regionalnego.

Szanse rozwoju obszarów wiejskich na przykładzie Doliny Baryczy

W czerwcu 2003, w ramach projektu „Zielonym do Unii, czyli szanse rozwoju obszarów wiejskich na przykładzie Doliny Baryczy” Fundacja była organizatorem międzynarodowego seminarium, którego celem było pokazanie szans i możliwości, jakie polskim rolnikom daje integracja z Unią Europejską oraz pokazanie mechanizmów finansowych wspierających prośrodowiskowe metody rolniczego gospodarowania. Projekt finansowany był ze środków Phare. W seminarium, które odbyło się w sali urzędu miejskiego w Miliczu, wzięło udział około 70 osób. Ponieważ Dolina Baryczy jest jednym z czterech wybranych w skali kraju obszarów przyrodniczo-wrażliwych, to właśnie rolnicy z tego obszaru mają się stać pierwszymi beneficjentami programów rolno-środowiskowych.

Dla wzbogacenia seminarium przygotowano sesję posterową prezentującą walory przyrodnicze Doliny Baryczy i możliwości wdrażania programów rolno-środowiskowych. Dla uczestników seminarium został przygotowany szwedzki stół oferujący produkty spożywcze z regionu. Z uwagi na obszerność tematyki materiały seminaryjne zostały wydane w formie pisanej i załączonej płyty CD.

Inwentaryzacja rodzimych odmian drzew owocowych w Dolinie Baryczy

W 2003 roku wykonano drugi etap (pierwszy zrealizowany został w roku 2002) inwentaryzacji rodzimych odmian drzew owocowych oraz lokalizacji starych przydomowych sadów. Inwentaryzacja wykonana została przez specjalistów z Ogrodu Botanicznego - CZRB PAN oraz z Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin, sfinansowana w ramach dotacji DBU oraz dzięki wkładowi własnemu wyżej wymienionych instytucji. W Dolinie Baryczy występują odmiany drzew owocowych, które są rzadkie w innych regionach. Są to głównie stare odmiany jabłoni i grusz. Zidentyfikowano ok. 80 odmian jabłoni i pobrano zrazy. Określono zalecenia dla odnowienia i utrzymania sadów rodzimych odmian drzew owocowych na tym terenie.

Dolina Baryczy - program turystyki przyjaznej przyrodzie

W ramach programu Ekorozwój Doliny Baryczy, będącego wspólnym przedsięwzięciem Fundacji, PTTP „pro Natura” oraz samorządów lokalnych tego obszaru, Fundacja jest odpowiedzialna za koordynację działań z zakresu rozwoju turystyki przyjaznej przyrodzie na tym terenie. W 2003 roku Fundacja zakończyła realizację projektu „Sustainable tourism development in the Barycz River Valley”, finansowanego ze środków duńskich i realizowanego we współpracy z duńską organizacją Destination 21. W ramach projektu wykonana została wstępna inwentaryzacja atrakcji turystycznych terenu. W kwietniu 2003 w Krzydlinie Małej Fundacja zorganizowała dwudniowe seminarium dla przedstawicieli samorządów lokalnych z obszaru Doliny Baryczy. Dzień drugi poświęcony był możliwości rozwoju działań związanych z rozwojem turystyki przyjaznej środowisku oraz możliwości wykorzystania programów UE oraz doświadczeń duńskich w tym zakresie.

W czerwcu Fundacja we współpracy z Destination 21 i Stowarzyszeniem Gmin i Powiatów Doliny Baryczy (SGPiD) zorganizowała kilkudniowy wyjazd studialny do Danii dla ok. 20 przedstawicieli samorządów lokalnych Doliny Baryczy. Wyjazd miał na celu zapoznanie się z duńskimi rozwiązaniami w zakresie turystyki przyjaznej przyrodzie, w szczególności w zakresie organizacyjnej struktury turystyki w Danii i stosowania założeń zrównoważonej turystyki, rozwiązań w zakresie turystyki rowerowej, wędkarstwa, gospodarstw agroturystycznych i tworzenia taniej bazy noclegowej.

W listopadzie 2003 Fundacja we współpracy z SGPiD zorganizowała seminarium „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Regionu Dolina Baryczy – programy wdrożeniowe i perspektywy finansowania”. Celem seminarium było przedstawienie władzom samorządowym regionu propozycji stworzenia „produktu z Doliny Baryczy” w powiązaniu z rozwojem zielonej turystyki, jako działań wynikających ze strategicznych kierunków rozwoju regionu. W seminarium wzięło udział ok. 35 osób – przedstawicieli władz gmin i powiatów dorzecza Baryczy. W efekcie podjęto decyzję o zawiązaniu „Partnerstwa” (porozumienie samorządów i organizacji pozarządowych działających na obszarze dorzecza Baryczy) jako formy współpracy na rzecz realizacji strategii, umożliwiającego zintegrowane działania na obszarze całego dorzecza. W ramach Partnerstwa działają zespoły zadaniowe d/s poszczególnych regionalnych przedsięwzięć stanowiących realizację strategii, takich jak stworzenie i promocja marki „produktu z Doliny Baryczy”.

Szlak rowerowy Doliny Baryczy

W roku 2003 Fundacja we współpracy z samorządami doliny Baryczy przygotowała projekt szlaku rowerowego. Szlak rowerowy Doliny Baryczy poprowadzony jest jak sama nazwa wskazuje wzdłuż doliny rzeki łącząc: punkty węzłowe (większe miejscowości ze stacjami kolejowymi), atrakcje turystyczne oraz obszary o wybitnych walorach krajobrazowych.

Szlak jest jednocześnie łącznikiem pomiędzy szlakiem Odry (miejsce połączenia Wyszanów), a Transwielkopolską Trasą Rowerową (połączenie w Dębnicy). Dzięki takiemu rozwiązaniu możliwe jest kontynuowanie podróży, a także dotarcie do punktów komunikacji publicznej. Dzięki przebiegowi wzdłuż głównych atrakcji turystycznych szlak jest też skorelowany z infrastrukturą turystyczną.

Szlak jest urozmaicony. Prowadzi drogami o różnych nawierzchniach, poprzez lasy, pola, łąki i miejscowości. Profil wysokościowy trasy jest stosunkowo łagodny, co ułatwia turystykę rodzinną, a także z większymi bagażami.

Szlak zaczyna się w miejscowości Dębница w Wielkopolsce; łączy miejscowości Odolanów, Raczyce, Uciechów, Bartniki, Wróbliniec, Joachimówka, Potasznia, Henrykowice, Kotlarka, Grabownica, Ruda Milicka, Sławoszowice, Milicz, Kaszowo, Postolin, Pracze, Sułów, Łąki, Ruda Sułowska, Grabówka, Olsza, Dąbki, Radziądz, Żmigródek, Żmigród, Kędzie, Bartków,

Ługi (Pobiel), Wąsosz, Lechitów, Wierzowice Wlk. Ryczeń, Osetno, Miechów, Niechlów, Bartodzieje, Karów, Świerczów; w Wyszanowie łączy się ze szlakiem Odry W koncepcji szlaku uwzględniono tranzyty do lokalnych systemów szlaków rowerowych: w okolicach Twardogóry, Krotoszyña, Cieszkowa, Trzebnicy, Rawicza i Wińsko.

Jarmark Ekologiczny w Miliczu

Już po raz kolejny Fundacja zaangażowała się w organizację Jarmarku Ekologicznego w Miliczu, jako elementu obchodów Dni Ziemi Milickiej. Ideą przewodnią Jarmarku była promocja produktu regionalnego i rolnictwa przyjaznego przyrodzie.

Prezentacja wystawców miała miejsce w przygotowanych specjalnie na tę okazję, drewnianych straganach wystawienniczych. W ciągu dwóch dni trwania Jarmarku (14-15 czerwca) obecni byli wystawcy rękodzieła artystycznego z Doliny Baryczy, wikliny i plecionek, kwiatów, producenci miodów i wyrobów pszczelarskich, koziego sera, warzyw, jaj zielononózek kuropatwianych, wypieków z atestowanej maki i ekologicznego pieczywa z Cieszkowa, oraz producentów soków owocowych z Jarkowa. Prezentował się Związek Sadowników Polskich – ze zintegrowaną metodą produkcji owoców i ochrony sadów. Nie zabrakło pokazów zwierząt ras staropolskich: kóz olkuskich, koników polskich i zielononózek kuropatwianych. Można było także podziwiać pszczoły w szklanym ulu, psy samojedy oraz strusie. Swoje stoiska mieli także Powiatowy Ośrodek Metodyczno-Programowy z Milicza zajmujący się edukacją ekologiczną oraz Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju z bogatymi informacjami o Unii i posterami środowiskowymi. Obecny był aspekt społeczny - swoje prace prezentowali wychowankowie świetlicy Milickiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych – zbierający tą drogą środki finansowe na wakacyjny wyjazd.

Dla młodzieży, dzięki pozyskaniu wsparcia z Komitetu Integracji Europejskiej, przygotowano kilka konkursów tematycznych z wiedzy o środowisku Doliny Baryczy i Unii Europejskiej. Organizatorzy oceniają, że w trakcie dwudniowych imprez jarmark odwiedziło około 8 000 uczestników.

W ramach promocji Jarmarku przygotowany został specjalny plakat w nakładzie 500 egzemplarzy. Nawiązano również intensywną współpracę z mediami, informującymi o mającym się odbyć seminarium i jarmarku. Służyła temu konferencja prasowa, przeprowadzona w siedzibie Fundacji. Zaproszeni dziennikarze z regionalnych mediów otrzymali wyczerpujący pakiet materiałów informacyjnych dotyczących potrzeby wykorzystania i wdrażania programów rolno-środowiskowych w Dolinie Baryczy. Patronat prasowy nad Jarmarkiem objął największy lokalny dziennik „Gazeta Wrocławska”.

Wrocławskie Jarmarki Ekologiczne

W ramach organizowanych jarmarków ekologicznych Fundacja tradycyjnie promuje Wrocław jako miasto ekologiczne, czyste, przyjazne swoim mieszkańcom. Estetyczna zabudowa, różnorodność prezentowanych artykułów, promocja ekologicznej żywności oraz wyrobów opartych na naturalnych produktach cieszyły się dużym zainteresowaniem także i w tym roku.

Na wrocławskim Placu Solnym w dniach 14 – 24 czerwca po raz kolejny stanęły stragany, drewniane ławy a nawet kurnik z kogutem i kurami staropolskiej, zagrożonej wyginięciem rasy kury zielononózki kuropatwianej. Odwiedzający Jarmark goście mogli się najeść do syta jajecznicą o obniżonej zawartości cholesterolu . Można było spróbować najrozmaitszych wypieków, prawdziwego oscypka sudeckiego oraz znakomitych miodów. Częścią integralną

Jarmarku była wystawa "Kupuj odpowiedzialnie", mająca przypomnieć że naszymi zakupami wpływamy na stan środowiska oraz przypominająca o przestrzeganiu praw człowieka i zwierząt. Ekolodzy - organizatorzy i ekologiczni wystawcy promowali torby płócienne na zakupy, w ramach innej ogólnopolskiej akcji "Dobra Torba". W ten sposób organizowane przez Fundację Jarmarki stają się częścią większych akcji promujących zdrowy i ekonomiczny styl życia.

W dłuższym - zimowym Jarmarku, zorganizowanym w dniach 4 – 23 grudnia, kultywowaliśmy atmosferę jarmarków świąteczno - bożonarodzeniowych. Był to Jarmark z przesłaniem ciepłych Świąt w dosłownym sensie (świece, nalewki, ciepłe bambosze), jak i duchowym przesłaniem życzliwości i wyciągnięcia ręki do potrzebujących. Do udziału w Jarmarku tradycyjnie zaprosiliśmy kupców, rzemieślników, drobne firmy handlowe ze świątecznym asortymentem, twórców realizujących swoje prace z naturalnych materiałów.

Zielonym do Unii

W maju 2003 Fundacja zakończyła realizację projektu pn. „Perspektywy Wsi Polskiej w Kontekście Nowej Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej”. Projekt zrealizowany został dzięki wsparciu finansowemu Funduszu Współpracy ze środków AgroInfo. Głównymi efektami projektu były cykl 50 audycji radiowych oraz witryna internetowa „Zielonym do Unii - Perspektywy wsi polskiej w Unii Europejskiej – ważne pytania... ważne odpowiedzi” (www.agro.eko.org.pl), opisane wcześniej w ramach działań Fundacji „Informacja – internet – media”.

Zrównoważony rozwój - Dolny Śląsk

Przygotowanie Dolnego Śląska do wykorzystania funduszy UE - współpraca z Saksonią

Celem realizowanego wspólnie z Saksońską Fundacją Ochrony Środowiska projektu jest wsparcie przygotowań dwóch regionów modelowych – województw Dolnośląskiego i Podlasia – do wykorzystania funduszy UE na rzecz środowiska. Projekt prowadzony jest w partnerstwie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego. W roku 2003 realizowano fazę przygotowawczą oraz przeprowadzono pięciodniowe szkolenie dotyczące funduszy UE w St. Marienthal. Szkolenie dotyczyło struktur i trybu pracy instytucji UE, procesu podejmowania decyzji, zasadniczych dziedzin polityki, w szczególności polityki strukturalnej, kohezyjnej dotyczącej środowiska, spojrzenia na przyszłe struktury i przebiegi procesów oraz istniejących możliwościach wspierania w zakresie środowiska. Z województwa dolnośląskiego w szkoleniu uczestniczyło 15 przedstawicieli Urzędu Wojewódzkiego, Marszałkowskiego, samorządów oraz organizacji pozarządowych.

Waloryzacja przyrodnicza Dolnego Śląska dla sieci NATURA 2000

W roku 2003 kontynuowano i zakończono podjęte w roku 2002 prace nad waloryzacją przyrodniczą Dolnego Śląska, mającą na celu weryfikację wstępnej listy planowanych ostoi NATURA 2000. Prace prowadzone były w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem

Przyrody. Waloryzacja przyrodnicza obejmowała: rozmieszczenie i powierzchnię siedlisk priorytetowych na terenach leśnych. (Dodatkowo rozpoznane zostały wyjątkowo istotne i słabo dotąd poznane, występujące w dolinach rzek: zmiennowilgotne łąki trzęślicowe i łąki selernicowe. Pełny raport merytoryczny, wraz z częścią kartograficzną, przekazany zostanie Wojewódzkiemu Konserwatorowi Przyrody, Wojewódzkiej Komisji Ochrony Przyrody oraz instytucjom opracowującym sieć NATURA 2000, tzn. Instytutowi Ochrony Przyrody PAN w Krakowie oraz GRID Warszawa. Podstawowa informacja o proponowanych ostojach NATURY 2000 na Dolnym Śląsku (40 osto) znalazła się na stronach internetowych www.eko.org.pl/ostoje – w internecie umieszczona została część tekstowa raportu (w formie pliku pdf).

Programy rolnośrodowiskowe dla Dolnego Śląska

Od 2002 r. Fundacja uczestniczy w przygotowaniach do wdrażania programów rolnośrodowiskowych w Polsce. Programy rolnośrodowiskowe to system dopłat dla rolników stosujących przyjazne przyrodzie praktyki rolnicze, funkcjonujący w ramach Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej.

W 2003 Fundacja koordynowała na terenie Dolnego Śląska realizację szkoleń w zakresie programu „Różnicowania produkcji rolniczej ze szczególnym uwzględnieniem obszarów o trudnych warunkach rolniczych oraz unikatowych walorach przyrodniczych”, mających na celu przygotowanie polskich rolników do skorzystania z dopłat UE w tym zakresie. Ogólnopolski program szkoleń koordynowany był przez Fundację ABC Poland.

Szkolenia dla dolnośląskich rolników odbyły się w maju, w Krzydlinie Małej. Uczestniczyło w nich ok. 40 osób. Do tematyki szkoleń na Dolnym Śląsku włączone zostały dodatkowo programy rolnośrodowiskowe.

W 2003 roku przedstawiciele Fundacji kontynuowali udział w pracach Wojewódzkiego Zespołu Roboczego przy dolnośląskim Urzędzie Marszałkowskim. Celem tego Zespołu jest wypracowanie strategii wdrażania programów rolnośrodowiskowych na terenie Dolnego Śląska.

Kampania na rzecz świadomej konsumpcji

W 2003 roku w ramach Polskiej Zielonej Sieci Fundacja realizowała na terenie Dolnego Śląska kampanię na rzecz świadomej konsumpcji, będącej elementem ogólnopolskiego projektu „Stworzenie zaplecza instytucjonalnego i merytorycznego pomocnego w aktywizacji konsumentów zainteresowanych ochroną środowiska, w oparciu o rozwiązania wdrażane przez kraje Unii Europejskiej”, finansowanego ze środków Phare ACCESS 2000.

Kluczowym elementem działań w projekcie była kampania medialna, na którą złożyły się: oficjalne ogłoszenie rozpoczęcia Kampanii „Kupuj Odpowiedzialnie” na Dolnym Śląsku – które miało miejsce przy okazji Obchodów „Dnia Ziemi” (konferencja prasowa); nawiązanie kontaktu z Telewizją Polską S.A. oddział Wrocław (Wrocławską Trójką) czego efektem było powstanie Dwóch Odcinków Programu „Goniec Regionalny” (program emitowany cyklicznie, w każdy czwartek o 18.30); konferencja prasowa otwierająca wystawę „Dobre Zakupy” w czasie Wrocławskiego Jarmarku Ekologicznego w dniu 18 czerwca 2003.

Podczas trwania projektu odbyły się również spotkania prezentacyjne wchodzące w skład większych imprez skierowanych do osób będących już aktywnymi liderami zaangażowanymi w edukację ekologiczną w regionie, takich jak: Forum Dolnośląskich Organizacji Ekologicznych dniu w 4 czerwca 2003 we Wrocławiu, XIII Festiwalu Ekologii

Neohumanistycznej Głębock 17 lipca 2003, Warsztaty „Witamy w Kręgu” 21 września 2003 w Górze Śląskiej.

W dniach 18 czerwca – 7 lipca 2003 w czasie Karnawału Świętojańskiego, największej imprezy masowej we Wrocławiu, notującej pod 100 tysięcy uczestników, na wrocławskim Placu Solnym eksponowana była wystawa „Dobre Zakupy”.

W trakcie trwania projektu zebrano dane na temat podmiotów zajmujących się w regionie dolnośląskim tematyką konsumencką oraz nawiązana została stała współpraca z szeregiem instytucji, organizacji i osób podejmujących na co dzień taką tematykę. Biuro Fundacji było miejscem dystrybucji materiałów edukacyjnych powstałych w ramach projektu.

Program Edukacji Ekologicznej dla Dolnego Śląska

Zespół Fundacji współuczestniczył w roku 2003 w przygotowaniu przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego Programu Edukacji Ekologicznej. Program ten ma być programem wdrożeniowym dla Programu Ochrony Środowiska Dolnego Śląska. W roku 2003 przygotowano bazę danych o inicjatywach edukacyjnych (wstępna wersja dostępna na stronach www.eko.org.pl/dol_edu) oraz przeprowadzono 2 warsztaty planowania strategicznego.

Dolnośląskie Forum Organizacji Ekologicznych

W roku 2003 podobnie jak w roku poprzednim zorganizowano jedno plenarne spotkanie dolnośląskich organizacji ekologicznych. Spotkanie to odbyło się w czerwcu 2003 z okazji wręczenia nagród Zielonego Liścia. Głównymi tematami spotkania były: zasady działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, program edukacji ekologicznej dla regionu oraz współpraca pomiędzy organizacjami ekologicznymi.

Zielony Dobrodziej

Począwszy od 1997 roku z okazji Dnia Ziemi DFE przyznaje Nagrodę Zielonego Dobrodzieja. Nagroda wręczana jest za kreowanie postaw przyjaznych Ziemi tym, których dobra działalność na rzecz ochrony środowiska naturalnego na Dolnym Śląsku jest wzorem wartym naśladowania. W roku 2003 Kapituła Zielonego Dobrodzieja postanowiła po raz pierwszy przyznać nagrodę kobiecie. Tytuł Zielonego Dobrodzieja i symboliczną donicę z paprocią otrzymała Irena Krukowska-Szopa – prezes Fundacji Ekologicznej „Zielona Akcja”, znana ze swoich osiągnięć we współpracy z samorządami lokalnymi w działaniach na rzecz ekorozwoju.

Zrównoważony transport - program rowerowy

Wrocławianie i Drezdeńczycy – na rowerach do współpracy

Pod tą nazwą jesienią 2003 ruszył wspólny projekt Fundacji oraz Umweltzentrum Dresden, partnerskiej organizacji z Niemiec. Projekt finansowany przez Fundację im. Stefana Batorego

z pieniędzy Fundacji Roberta Boscha jest realizowany w ramach programu „Partnerstwo miast i obywateli.” Celem projektu jest prezentacja niemieckiego podejścia do kwestii konsultacji społecznych i rozwiązań dla infrastruktury rowerowej oraz zainicjowanie realnej współpracy z partnerskim miastem Wrocławia – Dreznem.

W ramach projektu w listopadzie 2003 w Urzędzie Miejskim Wrocławia odbyła się polsko-niemiecka konferencja pt. „Znaczenie ruchu rowerowego w Dreźnie i we Wrocławiu”, która zgromadziła blisko 100 osób: urzędników ZDiK, Urzędu Miejskiego, delegacje gmin dolnośląskich, projektantów, wykładowców i studentów, członków organizacji pozarządowych i sympatyków ruchu rowerowego.

Pokłosiem konferencji jest prezentacja CD zawierająca poruszone na prelekcjach tematy, wydawnictwo Komisji Europejskiej „Miasta rowerowe – miastami przyszłości”, galerię zdjęć rozwiązań infrastruktury rowerowej w Holandii oraz 5 filmów o tematyce rowerowej.

W dalszej części projektu przewidziana jest wizyta studyjna w Dreźnie dla urzędników i działaczy organizacji pozarządowych.

Koalicja „Rowerowy Wrocław”

W roku 2003 Fundacja nadal aktywnie angażowała się w działania powstałej w 2001 roku Koalicji „Rowerowy Wrocław”. Koalicja, która oprócz Fundacji skupia m.in. Dolnośląskie Towarzystwo Cyklistów, Polski Klub Ekologiczny Okręg Dolnośląski, Stowarzyszenie "Zielona Kultura" oraz osoby niezrzeszone, jest porozumieniem na rzecz promocji i rozwoju ruchu rowerowego w mieście.

W 2003 roku w ramach Koalicji podjęto następujące działania:

- Z początkiem roku ruszył proces konsultacji władz miasta z Koalicją projektów zawierających ścieżki rowerowe (co m.in. było wcześniej postulowane przez Koalicję). W ciągu całego roku zespół roboczy zanalizował, zaopiniował i przedstawił własne koncepcje ponad 20 projektów. Miało to miejsce bądź podczas spotkań roboczych w Zarządzie Dróg i Komunikacji, bądź, częściej, na spotkaniach z projektantami.
- Rok 2003 upłynął pod znakiem kampanii na rzecz wybudowania ścieżki rowerowej na remontowanej ul. Jedności Narodowej.
- W lutym, w ramach projektu „Miasta dla rowerów” (koordynowanym przez Polski Klub Ekologiczny, Okręg Krakowski), zorganizowane zostały warsztaty dla projektantów infrastruktury rowerowej, w których wzięli udział pracownicy Zarządu Dróg i Komunikacji, projektanci oraz działacze organizacji rowerowych. Po części wykładowej (teoretycznej) rozpatrywano w grupach roboczych konkretne projekty, w tym ul. Jedności Narodowej.
- Zorganizowany 15 czerwca Dzień Bez Samochodu prowadzony był pod hasłem „Nie ma spójności bez Jedności”. Z tej okazji wręczono postulaty rowerzystów Prezydentowi miasta, który spotkał się na Rynku (na rowerze) z ok. 350 osobową grupą cyklistów. Odbył się również festyn współorganizowany z MOSIR Północ.
- 21 września w ramach Europejskiego Dnia Bez Samochodu odbyła się impreza rowerowa organizowana przez władze miejskie przy wsparciu Koalicji.
- Koalicja interweniowała także w przypadku pojedynczych usterek na ścieżkach rowerowych.

Parkingi rowerowe dla szkół

W roku 2003 Fundacja w ramach kontynuacji trwającego od 1996 r. programu budowy parkingów rowerowych dla szkół i innych placówek publicznych, przyczyniła się do powstania kolejnych 10 parkingów rowerowych pod miejskimi ośrodkami kultury w Łodzi. Parkingi

powstały w ramach projektu realizowanego przez Obywatelski Ruch Ekologiczny. Program promuje rower jako alternatywny środek transportu miejskiego, usuwając jednocześnie jedną z podstawowych barier rozwoju ruchu rowerowego, jakim jest brak miejsc parkingowych. W ramach programu, w latach poprzednich, ufundowane zostało 40 parkingów rowerowych we Wrocławiu i okolicy oraz 17 w Szczecinie.

Odpady

Sprzątanie Świata 2003

Fundacja już po raz dziesiąty koordynowała ogólnopolską akcję Sprzątania Świata we Wrocławiu i okolicach. Akcję zorganizowano we współpracy z przedstawicielami Komisji Ochrony i Kształtowania Środowiska UM oraz Zarządu Gospodarki Odpadami (ZGO).

W siedzibie fundacji przy ul. Białoskórniczej 26 otwarty został punkt informacyjno-dystrybucyjny obsługujący uczestników „Sprzątania Świata 2003”. Na potrzeby akcji zgromadzono następujące materiały: 12 000 worków na odpady otrzymane od ZGO (7000 na śmieci, 2500 na tworzywa sztuczne i 2500 na szkło), 200 worków na puszki aluminiowe (Recal), 14 000 szt. rękawic (12 000 od ZGO), 150 kpl. materiałów z Fundacji Nasza Ziemia (plakat, informator o akcji 2003 oraz raport z 2002), informacje o rozmieszczeniu pojemników do segregacji odpadów, plakaty ekologiczne o recyklingu, materiały dla nauczycieli ze scenariuszami zajęć z edukacji ekologicznej (Recal), gadżety dla uczniów biorących udział w akcji (DFE i Recal), czasopisma ekologiczne (DFE), informacje o konkursie „Zielona Butelka”. 18 września odbyła się konferencja prasowa, podczas której przedstawiono plany związane z tegoroczną edycją, a także poinformowano o planowanych konkursach: segregacji odpadów i plastycznym na Bielanych oraz „Zielonej Butelce” - promocji opakowań wielorazowych i recyklingu prowadzonych przez fundację.

Do akcji włączyły się 104 placówki edukacyjne (w roku 2002 - 92) oraz jedna jednostka wojskowa. W sumie uczestniczyło prawie 27 tys. osób. „Sprzątanie Świata” z roku na rok cieszy się coraz większą popularnością, zwłaszcza wśród placówek specjalnych i integracyjnych jak również szkół prywatnych. Według informacji uzyskanych od uczestników akcji zebrano ponad 4 tys. worków śmieci, z których część zawierała selektywnie posegregowane odpady (tworzywa sztuczne i szkło). W dniu 20 września wspólnie z Centrum Bielany przeprowadzono akcję edukacyjną połączoną z konkursami plastycznym i zbiórki surowców wtórnych. Była Eko-loteria – konkurs polegający na segregacji odpadów codziennego użytku. Zebrano 20 kg puszek aluminiowych, 180 kg makulatury, ok. 2m³ tworzyw sztucznych, oraz 800 litrów szkła, i 60 kg baterii. Nagrodą główną był rower aluminiowy poza tym rozdano wiele nagród dodatkowych, zaś każdy uczestnik konkursu otrzymał praktyczną torbę płócienną na codzienne zakupy. Dla młodzieży szkolnej został zorganizowany konkurs plastyczny promujący wykorzystanie surowców wtórnych i ich recykling.

Na podsumowanie jubileuszowej X edycji „Sprzątania Świata” wybrano dzień 10 października (święto Św. Franciszka z Asyżu – patrona ekologów). Oprócz mediów zostali na nią zaproszeni nauczyciele i reprezentacje młodzieży nagrodzonych szkół. O akcji mówili przedstawiciele Wydziału Środowiska i Rolnictwa Dolnośląskiej Fundacji Ekorozwoju, zaś w honorowej roli wystąpił Wiceprezydent Wrocławia Dawid Jackiewicz – wręczający przyznane nagrody.

Zielona Butelka

Przy okazji akcji „Sprzątanie Świata” zainaugurowano konkurs dla szkół „Zielona Butelka”, który zachęca uczniów do współpracy przy propagowaniu przepisów ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych oraz używania opakowań zwrotnych i działań na rzecz ograniczania ilości i recyklingu odpadów.

Konkurs przebiegał dwutorowo. Dla przedszkoli i najmłodszych klas szkół podstawowych zorganizowano konkurs plastyczny, w którym dzieci mogły wyrazić swoją wizję ograniczania ilości odpadów. Na konkurs wpłynęło ponad 100 prac. Z kolei dla młodzieży z dolnośląskich szkół gimnazjalnych i licealnych przygotowano konkurs dystrybucyjny. Ich zadaniem było przekazanie jak największej ilości pakietów informacyjnych dotyczących ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych oraz obowiązkach przedsiębiorców w tym zakresie. W efekcie akcji rozdysponowano 4000 pakietów informacyjnych, na które składały się: plakat informacyjny, wywieszka o znaczeniu oznakowań na opakowaniach i stosowanych systemach recyklingu, oraz naklejki z wyciągiem z ustawy o opakowaniach odpadach opakowaniowych i logiem akcji. Na koniec roku w konkurs „Zielona butelka” włączyło się prawie 70 placówek szkolnych oraz 20 przedszkoli z terenu Dolnego Śląska. Zakończenie konkursu i wręczenie nagród dla najaktywniejszych jego uczestników przewidziano na styczeń 2004 roku.

PCB i POP'S - trwałe zanieczyszczenia organiczne

Rok po formalnym zakończeniu projektu „PCB-Stop” Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju aktywnie uczestniczyła w wydarzeniach dotyczących tej tematyki. W 2003 roku zgłosiliśmy się do prac w Komitecie Sterującym ds. wdrażania Konwencji Sztokholmskiej w Polsce. Jego zadaniem jest przygotowanie działań umożliwiających dostosowanie naszego kraju do zakazu używania i rozprzestrzenia trwałych zanieczyszczeń organicznych. Odbyły się trzy cykle seminaryjne, w których braliśmy udział. Równocześnie przygotowaliśmy raport o udziale organizacji pozarządowych w procesie informacji i monitoringu TZO w naszym kraju. Kolejny rok ma przynieść dalsze działania aktywizujące i przygotowujące społeczeństwo do realizacji postanowień Konwencji.

W dalszym ciągu poprzez strony internetowe, kontakt e-mailowy i telefoniczny służymy naszymi doświadczeniami i kontaktami jeśli idzie o możliwość pełnej inwentaryzacji urządzeń i instalacji z PCB oraz ich późniejszej bezpiecznej utylizacji. Zwiększono i zaktualizowano merytorycznie strony internetowe traktujące o tej tematyce (www.pcb.pl), zwłaszcza dział o transporcie tych odpadów. Zamieszczono także na stronach internetowych informację o firmach rzetelnie podchodzących do likwidacji PCB. Wspomagano przedsiębiorców zainteresowanych w przeprowadzeniu inwentaryzacji tych urządzeń oraz ich stosownym oznakowaniu, przekazując im wymagane ustawowo naklejki.

Wortal RECYKLING

Wspólnie z Fundacją „Nasza Ziemia” Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju rozpoczęła realizację projektu niekomercyjnego wortalu internetowego, prezentującego obszerne zagadnienia z dziedziny odpadów i ich recyklingu. Wortal www.recykling.pl zostanie wyposażony w specjalistyczne manipulatory umożliwiające dodawanie i modyfikowanie treści stron.

Przewidziane zostały działy opisujące zagadnienia prawne i polityki gospodarki odpadowej na szczeblu ogólnopolskim i wojewódzkim; dobre przykłady funkcjonowania systemów zbiórki i recyklingu odpadów oraz stosownych technologii; opisy poszczególnych grup surowców

odpadowych w formie tzw. FAQ. Szczególny akcent został położony na sferę edukacyjną. Do wortalu zbierane są scenariusze zajęć edukacyjnych podejmujące tematykę zagospodarowywania, wykorzystywania i recyklingu odpadów. Prezentowane są projekty edukacyjne nakierowane na zmniejszenie ilości odpadów, ukazujące postawy segregacji u źródła oraz właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi.

Energia

W ramach Ośrodka Oszczędzania Energii, Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju wspólnie ze Stowarzyszeniem na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju, przeprowadziły w 2003 roku szereg działań promujących oszczędzanie energii i wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii.

Konkurs Ciepłej 2003

W 2003 roku odbyła się druga edycja konkursu CIEPLEJ. Celem konkursu jest propagowanie i wspieranie wiedzy na temat oszczędzania energii cieplnej w budynkach mieszkalnych, szkolnych i szpitalach oraz wspieranie finansowe działań związanych z ochroną powietrza i klimatu. Konkurs był skierowany do właścicieli i zarządców budynków mieszkalnych oraz szkół i szpitali zainteresowanych realizacją inwestycji termomodernizacyjnej, zmniejszającej koszty ogrzewania swoich obiektów.

Tematem konkursu CIEPLEJ było opracowanie ekonomicznie uzasadnionej koncepcji zmniejszenia zapotrzebowania energii cieplnej w budynkach, wykorzystując założenia Ustawy Termomodernizacyjnej. Koncepcja powinna być przeznaczona do realizacji, toteż do pracy konkursowej było wymagane załączenie uproszczonej analizy techniczno-ekonomicznej oraz dokumentów świadczących o przeznaczeniu do realizacji.

W konkursie drugiej edycji wzięło udział 17 –tu uczestników, spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot oraz gmin. Ze względu na braki formalne Komisja nie przyznała nagrody głównej, natomiast ustaliła, że wyróżnienie w wysokości 30000 zł przydzielone zostaje projektowi zgłoszonemu przez Spółdzielnię Mieszkaniową w Świebodzicach.

Dni Otwarte

Celem zorganizowanych w dniach 26-31 maja 2003 Dni Otwartych jest pomoc w przygotowaniu remontów i termomodernizacji jednorodzinnych domów, budynków wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych. Specjaliści pomagają wówczas określić optymalny zakres prac termomodernizacyjnych. Z wybranymi, sprawdzonymi wykonawcami można było skonsultować termin wykonania prac i ich koszt. Inspektorzy nadzoru i doświadczeni kierownicy budowy udzielali informacji o aktualnych wymaganiach prawnych związanych z prowadzeniem budowy lub remontu domu i budynku. Z porad skorzystało około 60-ciu uczestników – wspólnot mieszkaniowych, właścicieli domów jednorodzinnych.

III Dni Oszczędzania Energii

III DOE odbyły się we Wrocławiu w dniach 6-11 października 2003, poświęcone tematycznie kompleksowej termomodernizacji i wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii.

Głównym celem była edukacja ekologiczna w zakresie oszczędzania energii poprzez redukcje emisji szkodliwych gazów na terenie gminy i powiatu przez oszczędzanie energii, propagowanie odnawialnych źródeł energetycznych oraz najnowszych technologii, realizacje budownictwa energooszczędnego, finansowanie inwestycji zmniejszających zanieczyszczenie powietrza, wykorzystanie możliwości Ustawy Termomodernizacyjnej do finansowania inwestycji termomodernizacyjnych w budynkach użyteczności publicznej (szkolnych, opieki zdrowotnej) oraz mieszkalnych.

Dni Oszczędzania Energii były skierowane do samorządów lokalnych, wykonawców, projektantów, zarządców wspólnot mieszkaniowych, Spółdzielni Mieszkaniowych, właścicieli domków jednorodzinnych.

Program Dni Oszczędzanie Energii obejmował seminaria i wykłady w dniach 6-9 października 2003, Dzień Otwarty 11 października. Celem Dni Otwartych była pomoc właścicielom domów jednorodzinnych i wielorodzinnych w realizacji termomodernizacji swoich budynków.

W seminariach zorganizowanych w ramach III DOE uczestniczyło ok. 200 osób. Z porad w trakcie Dni Otwartych skorzystało ok.30 osób. Wykonano 84 wstępne audyty energetyczne i stale napływają dalsze, które są sukcesywnie realizowane nieodpłatnie. Pokłosiem III DOE były audycje w Polskim Radio Wrocław, Radio Rodzina oraz wystąpienia w TV Wrocław w sprawie tematów seminaryjnych. Po zakończeniu DOE na stronach internetowych www.cieplej.pl zostały opublikowane materiały konferencyjne. Po opublikowaniu materiałów konferencyjnych wzrosła istotnie liczba odwiedzin strony www.cieplej.pl ze średnio 80/dobę do na 180/dobę.

Certyfikat energetyczny

W 2003 roku opracowano zasady przyznawania certyfikatu energetycznego dla budynków mieszkalnych, budynków szklonych i innych budynków użyteczności publicznej. W ramach współpracy z firmą JACO do wybranych audytów energetycznych dołączany był certyfikat. Nowością była możliwość uzyskania nieodpłatnie certyfikacji energetycznej budynku, która polega na określeniu energochłonności budynku. Wszyscy, którzy zamierzają kupić gotowy dom, lub przewidują wybudować go wg projektu, będą mogli poddać analizie budynek i uzyskać informacje o przewidywanych kosztach ogrzewania i produkcji ciepłej wody. Certyfikat pozwoli również ocenić czy warto kupować dany dom.

Badania wentylacji w pomieszczeniach mieszkalnych

W ramach Ośrodka Oszczędzania Energii rozpoczęte zostały badania dotyczące rozwiązania problemu nawiewu powietrza przy stosowaniu grawitacyjnej wentylacji. Badania modelowe będą prowadzone przez specjalistów Katedry Wentylacji i Klimatyzacji Politechniki Wrocławskiej. Kierownikiem badań jest dr inż. Jacek Misiński. Badania będą prowadzone porównawczo w pomieszczeniach przed termomodernizacją oraz po termomodernizacji.

Czystsza Produkcja

Działalność funkcjonującego przy Fundacji od 1994 r. Zachodniopolskiego Centrum Czystszej Produkcji w 2003 r. była skupiona na realizacji ostatniej fazy międzynarodowego programu „Leonardo da Vinci”.

Wspólnie z firmą szkoleniową „Abrys” zrealizowano kursy interaktywne w ramach projektu „Szkolenie Instruktorów”. Wykonano prace nad aktualizacją i dostosowaniem do warunków polskich materiałów, które posłużyły do realizacji szkoleń „Audytor Środowiskowy Unii Europejskiej” oraz „Europejski Pełnomocnik ds. Środowiska”. W tym projekcie, koordynowanym przez BFW Bremen z Niemiec, uczestniczyły również ośrodki z Litwy, Słowacji, Łotwy, Czech, Bułgarii i Słowenii.